

Leder

FORMakademisk – både akademisk ledende og aktivt rekrutterende

Mange av artiklene i FORMakademisk blir ofte lastet ned og sitert. Stipendiater publiserer stadig flere artikler i tidsskriftet for sine artikkelbaserte avhandlinger. Vi tror at FORMakademisk har bidratt til å gjøre artikkelbaserte doktorgrader innen design og designutdanning mulig, og ser dette som en anerkjennelse av FORMakademisk. Vi ønsker å opprettholde og ytterligere styrke vår posisjon som den fremste publiseringskanal for studenter og forskere innen design og designutdanning.

Vi inviterer de mest etablerte forskerne til å publisere i FORMakademisk, men vi ønsker samtidig å bidra til å rekruttere yngre forskere til å publisere i tidsskriftet for å bidra til å videreutvikle forskningsfeltet. I år har vi invitert masterstudenter til å publisere fra sine masteravhandlinger, sammen med sine veiledere. Vi ser dette som viktig for å sikre kvalitet gjennom å bygge en 'kritisk masse' innen vårt forskningsfelt. Den første artikkelen som er et resultat av denne invitasjonen, blir publisert i dette nummeret.

Artikler i dette nummeret

Tidligere masterstudent, nå Lektor *Clara Christina Myhr Stavnås* og hennes veileder Professor *Liv Merete Nielsen*, begge Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag, har i artikkelen *Tegning og fagspråk – et kritisk blikk på lærebøker i tegning som benyttes i faglærerutdanning* fokus på lærebøker i tegning for faglærerstudenter i formgivning, kunst og håndverk. Artikkelen bygger på en analyse av de lærebøkene som ble benyttet ved grunnstudiet i faglærerutdanningen i Oslo studieåret 2014/2015 og hvordan kontur og linje blir omtalt og knyttet til uttrykk i bøkene (Stavnås, 2015). De fleste av disse er oversatte lærebøker med førstegangsutgivelser i tidsrommet 1983-1988. Bare én av bøkene, *Billedrom* av Per Rauset (1989), er skrevet av en norsk forfatter. Lærere ved faglærerutdanningene i Oslo, Notodden og Volda, oppgir at de benytter egne kompendier som ikke er utgitt på forlag. Mot slutten av artikkelen drøftes hva som kan ligge

til grunn for at det ikke er utviklet flere norske offentlig tilgjengelige læremidler i tegning som holder høgskolenivå.

Randi Veiteberg Kvellestad, Førstelektor, Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag fokuserer i artikkelen *Statens lærer(høg)skole i forming, Oslo 1966–1994 – ein utdanningsinstitusjon med samfunnsansvar og berekraft i fokus* på utdanningsinstitusjonen fra ca. 1950 til 1990. Skolen bar først navnet Statens lærerskole i forming Oslo (SLFO) fra 1966 til 1975, så Statens lærerhøgskole i forming Oslo fra 1975 til 1994. Institusjonen hadde et tydelig lærerfokus, samtidig som den dreiv ei utstrakt faglig opplæring, forsøksvirksomhet og rettleidingstjeneste. Kildematerialet er årsmeldinger, publiserte tekster funnet i instituttet sin *Historiske samling* og intervju av sju ansatte som arbeidet på skolen i deler av, eller i hele tidsperioden. Informantene sine argument og analyse av tekstene blir knyttet til nyere forskning i Sverige og Norge. Artikkelen viser at institusjonen den gang sto for holdninger som en i dag kaller bærekraftige, med solide kvalitetskrav og viste dermed et samfunnsansvar gjennom opplæring og næringsretta tiltak.

Eva Lutnæs, Postdoktor, også Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag, utforsker i artikkelen *Kritisk refleksjon og systemorientert design – Bevisstgjøring og endringskompetanse gjennom Utdanning for bærekraftig forbruk* hvordan utdanning internasjonalt fremmes som et kraftfullt verktøy i den omstillingsprosessen som er nødvendig for å kunne redusere klimaendringenes skadevirkninger på natur og samfunn. Artikkelen utforsker fem tekster om refleksjon (Dewey, Freire, Schön, Mezirow og Brookfield) og forfatteren spør hvordan de kan bidra i utdanning av informerte, kritiske og ansvarlige forbrukere. På tvers av tekstenes agendaer, fokuseres det på en felles struktur med fire faser i beskrivelsene av refleksjon som en spesifikk tankeprosess. Tekstene har sin styrke i bevisstgjøring om årsaker til og konsekvenser av egen tenkning, men hvordan en kommer fra økt forståelse til endret praksis, er mindre utdypet. Artikkelen foreslår en modell der kritisk refleksjon forenes med systemorientert design, for å skape læringserfaringer som utfordrer til å tenke nytt om forbrukskultur på det personlige og samfunnsmessige plan.

University Research Fellow in craft education, PhD **Jaana Lepistö** og Professor **Eila Lindfors**, begge University of Turku, Department of Teacher Education, Rauma, Finland beskriver i sin artikkel *Future of Craft (Craft, Design and Technology) Education – Student Teachers' Perspective* beskriver visninger av lærerstudentene av håndverket om fremtiden for håndverket som skolefag. Studien ble gjennomført ved Universitetet i Turku, Institutt for lærerutdanning i Rauma i 2014. Litteraturgjennomgangen viste at håndverk i finsk grunnutdanning forstås som en dialog mellom 'maker' og materialene. Men undervisning og læring håndverket i skole og lærerutdanning har en sterk kjønnsdelt tradisjon. Målet med denne studien er å undersøke lærerstudentenes forståelse av håndverk som skolefag i fremtiden og deres løsninger når det gjelder undervisning i håndverk i grunnopplæringen. Dataene ble samlet inn fra essays (N = 20) som er skrevet av lærerstudenter i håndverk. Essayene ble analysert kvalitativt ved bruk av innholdsanalyse. Resultatene viste at lærerstudentene i håndverk så helhetlig håndverk, reflekterende handlingsberedskap, entreprenørelle ferdigheter, allsidighet, fleksibel bruk av materialer og håndverket som kilder til nytelse som de viktigste løsningene for fremtiden for håndverk som fag.

Vi i FORMakademisk ønsker alle våre lesere et godt nytt år for forskning innen design og designdidaktikk!

Oslo, desember 2015

Janne Beate Reitan

Ansvarlig redaktør FORMakademisk

Janne Beate Reitan

Førsteamanuensis, Dr. ing.

Høgskolen i Oslo og Akershus, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag

E-post: Janne.Reitan@hioa.no

Referanser

Rauset, Per. (2002). *Billedrom - å fortelle om, beskrive eller avbilde rom på plane flater*. Hentet 06.10.2015 fra <http://rauset.no/billedrom/index.html>

Stavnås, Clara Christina Myhr. (2015). *Tegnelærebøkers fagspråk – Med fokus på kontur og linje* (Masteravhandling). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.

Forsidebilde: Coloured pencils by Alan Cleaver